

Jan Chochorowski
Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii
31-007 Kraków, ul. Gołębia 11

SYMPOZJUM
„PROBLEMY ISTORIKO-KUL’TURNÓJ SREDY ARKTIKI”
– SYKTYVKAR 1991

W maju (16-18) 1991 roku, w Syktyvkarze, stolicy Autonomicznej Republiki Komi, odbyło się międzynarodowe Sympozjum „*Problemy istoriko-kul’turnoj sredy Arktiki*” (*The Problems of Historical-Cultural Environment of the Arctic*). Jego organizatorami byli: Uralski Oddział Akademii Nauk ZSRR, Centrum Nauki Republiki Komi, Instytut Języka, Literatury i Historii oraz Instytut Archeologii Akademii Nauk ZSRR w Moskwie, a także Międzynarodowe Towarzystwo „Podwodny Świat”, które sponsorowało pobyt zagranicznych uczestników Sympozjum. Wzięło w nim udział prawie 100 naukowców, głównie z krajów arktycznych (Rosja, Finlandia, Norwegia, Dania, Kanada, USA), a także – nielicznie – z Holandii, Niemiec, Węgier i Polski. Problematyka Sympozjum obejmowała szerokie spektrum procesów społeczno-kulturowych i historycznych, zachodzących w środowisku arktycznym poczynając od okresów prehistorycznych aż po czasy dzisiejsze, a rozpatrywanych przez archeologów, historyków, lingwistów, religioznawców, antropologów społecznych, etnologów i etnografów, antropologów fizycznych i biologów, itp.

Program Sympozjum został zdominowany przez badaczy rosyjskich, którzy zgłosili 65 referatów (z czego większość zostało wygłoszonych, zaś resztę zaprezentowano w postaci posterów). Goście zagraniczni przedstawili 12 obszernych referatów. Nie sposób w tak bogatej palecie zaprezentowanych wystąpień wybrać najciekawsze, nie pomijając innych, równie interesujących i ważkich z punktu widzenia danej dyscypliny. Kilkanaście z nich warto jednak przedstawić, choćby dla pokazania różnorodności poruszanej problematyki. Są to np.:

Močanov Ju. A. (ZSRR) – *The origin of man out of the tropic areas and early mastering of Arctics,*

Pavlov P. Ju. (ZSRR) – *Man of paleolithic in the North-East of pleistocene Arctic of Europa: penetration, development and adaptation,*

Ovsjannikov O. V. (ZSRR) – *The Russians and European Arctic cultures. Tundra in VI-XII cc.*

Bertelsen R. (Norwegia) – *The formative state on the Arctic Border. The Tromsø Region around AD 1000.*

Makarov N. A. (ZSRR) – *Voloki an the ways to Pomorje: historical geography and archaeology.*

Pusztay J. (Węgry) – *The Arctic linguistic union in paleolinguistic epoch.*

Gordon B. (Kanada) – *Was the life of Nganasan on Taymir similar to that of Canadian cariboo-hunters in tundra or French reindeer-magdalen-hunters.*

Bobrova A. I. (ZSRR) – *Archaeological-etnographical parallels in the burial rite of the Samodian.*

Korovuškin D. G. (ZSRR) – *Hunting in the history of subarctic peoples of West Siberia,*

Arutjonov S. A. (ZSRR) – *The problems of Eskimo seaside adaptation in the Bering Sea region,*

Golovnev A. V. (ZSRR) – *Neneth myth about siirtya,*

Dolitsky A. (USA) – *Old Russia in Modern America: A Case from Old Believers Community,*

Starkov V. F. (ZSRR) – *The first map of the Barents Sea,*

Braat J. (Holandia) – *V. Barents – an Arctic explorer,*

Carpelan C. (Finlandia) – *Northern Fennoscandia as laboratory for studies concerning the impact of historic and cultural environment on ethnic social and economic condition,*

Heininen L.-K. (Finlandia) – *Arctic as a military environment in a peace time: A relationship between military strategy an environment. A potential conflict,*

Aksjanova G. A. (ZSRR) – *Racial differentiation of the Arctic peoples.*

W ramach Sympozjum odbył się także „Okragły Stół” n/t „*Linguistic contacts and modern linguistic processes in the Arctic*”. W czasie dyskusji końcowej, uczestnicy Sympozjum przyjęli rezolucję, inicjującą prace nad powołaniem „Międzynarodowego Stowarzyszenia Archeologii i Antropologii Arktycznej” (*International Association for Arctic Archaeology and Anthropology*). W Komitecie Organizacyjnym powołanym na sesji plenarnej, znaleźli się przedstawiciele wszystkich krajów reprezentowanych na Sympozjum, w tym m. in. autor niniejszej notatki.

Część materiałów Sympozjum (36 referatów), została opublikowana w 1992 roku, w Szombathely na Węgrzech, jako V tom serii „*Specimina Sibirica*” redagowanej przez prof. Jánosa Pusztay’a („*The Arctic. Papers of an International Conference Syktyvkar, 16-18 May, 1991*”, Ed. J. Pusztay – E. Saveljeva, Savariae 1992, 303 pp.).